

aanvang af, de toen voornaamste, vermaardste, maar . . . lichtelijk rode bouwmeester van deelneming aan de prijsvraag buitengesloten, die werd uitgeschreven toen twee jaar vroeger, 1911, tot de bouw van een nieuw Stadhuis werd besloten.

Zimmerman mocht – zoals men wel zegt – de bouwmeester van de Amsterdamse Beurs niet, die in Rotterdam in 1904 voor een sociaal-democratische Arbeiderscoöperatie 'Voorwaarts' het eerste bouwwerk in deze stad had gebouwd, dat in overeenstemming was met de nieuwe mode in de architectuur, door hem vooral geïntroduceerd. Berlage kwam dus a priori niet in aanmerking. Burgemeester Zimmerman nam, zonderlingerwijs, zelf zitting in de Jury, die de ingekomen ontwerpen moest beoordelen. Vanaf het begin werd er dus op de Stadhuisbouw een politiek cachet gedrukt. Zimmerman wilde een liberaal Stadhuis. Liberaal in de toenmalige politieke zin des woords. D.w.z. een Stadhuis volgens zijn smaak, die hij de smaak achtte van de liberale grote burgerij, als wier vertegenwoordiger hij zich in de eerste plaats voelde. De liberale grote burgerij, welker politieke macht in 1907, bij de toen gehouden verkiezingen voor de eerste maal wankel was geworden. Hij wilde in ieder geval geen rood of rood-getint Stadhuis. En hij was een figuur, sterk genoeg om zijn zin door te drijven. In het toenmalige Rotterdam was, in het Gemeentebestuur en daarbuiten in de burgerij, niemand tegen hem opgewassen, wat bekwaamheid, energie en doorzettingsvermogen betreft.

En vragen wij ons af: is het geen algemene historische wet, dat op zekere momenten, min of meer draai- of keerpunten in de geschiedenis, het de persoon, de mens, de man meestal is, die òf door zijn kracht òf door zijn zwakheid – Nicolaas II en Louis Seize – de wending aan de gebeurtenissen geeft, die wij waarnemen?

'Spaar me, ik wensch niet op 't volk uw vloek.

De geesten, die gij zingen hoorde: zij die domheids litany aanhieven en uit hun vervloekten hoek neerstreken op die stad, zij, op gezag en durf, op macht en geld, op eigen kleinheid prat, die grooten van zich stooten en met geweld, met list, het volk verleidden, dat niet beter wist, dezen en hun genooten, die hooren, niet verstaan, vloek hen, tot zij vergaan.'